

Saskaņā ar Ticības mācības Kongregācijas vadlīnijām, kas ietvertās 2011.gada 3.maija vēstulē, Bīskapiem un līdzīga amata personām ir jābūt skaidrai un koordinētai procedūrai, lai izskatītu sūdzības par seksuālo vardarbību.

Turpinājumā tiek izklāstīti

SVĒTA KRUSTA UN OPUS DEI PRELATŪRAS

LATVIJĀ IZSLUDINĀTIE

NOTEIKUMI

SATURA RĀDĪTĀJS

I	NOTEIKUMU DABA UN PIEMĒROŠANAS JOMA	3
1.	Noteikumu daba	3
2.	Piemērošanas joma	3
II	ATBILDĪGĀ BAZNĪCAS IESTĀDE UN ATBALSTA STRUKTŪRAS	4
3.	Atbildīgā Baznīcas iestāde	4
4.	Konsultatīvā komiteja	4
5.	Nepilngadīgo aizsardzības koordinators	5
III	VĒRTĪBAS, KAS IR JĀAIZSTĀV	6
6.	Vērtības, kas ir jāaizstāv	6
IV	KĀRTĪBĀ KĀDĀ IR JĀIESNIEDZ UN JĀPIEŅEM APSŪDZĪBAS	8
7.	Kārtībā kādā ir jāiesniedz un jāpieņem apsūdzības	8
8.	Atbalsts iespējamam upurim	9
9.	Valsts tiesu iestāžu informēšana	10
V	SĀKOTNĒJĀ IZMEKLĒŠANA	10
10.	Sākotnējās izmeklēšanas uzsākšana	10
11.	Sākotnējās izmeklēšanas gaita	12
12.	Sākotnējās izmeklēšanas slēdzieni un ieteikumi	13
13.	Vikāra lēmums beigt sākotnējo izmeklēšanu	14

VI PASTORĀLĀ ATBILDE PĒC SĀKOTNĒJĀS IZMEKLĒŠANAS PABEIGŠANAS	15
14. Pastorālā atbilde upurim	15
15. Pastorālā atbilde apsūdzētajam	15
16. Pastorālā atbilde citām iesaistītajām personām	16
VII KANONISKĀ ATBILDE UZ KONSTATĒTAJIEM SEKSUĀLĀS VARDARBĪBAS NOZIEGUMIEM PRET NEPIĻNGADĪGAJIEM	16
PIELIKUMS I	18
A. Seksuālās vardarbības noziegums pret nepilngadīgajiem: tā jēdziens Baznīcas un Valsts tiesību sistēmās	18
B. Ticamas apsūdzības	26
C. Vaina	26
D. Seksuālas vardarbības nozieguma noilgums Baznīcas un Valsts tiesību sistēmās	27
PIELIKUMS II	30
Ziņojums par iespējamo seksuālās vardarbības noziegumu, kurā tiek apsūdzēts Svēta Krusta un Opus Dei prelatūras piederīgais Latvijā	30

SVĒTA KRUSTA UN OPUS DEI PRELATŪRAS LATVIJĀ IZSLUDINĀTIE

NOTEIKUMI

I NOTEIKUMU DABA UN PIEMĒROŠANAS JOMA

1. Noteikumu daba

1.1 Katoliskā Baznīca, un līdz ar to arī, Svēta Krusta un Opus Dei prelatūra Latvijā (turpmāk – Prelatūra), seksuālo vardarbību pret nepilngadīgajiem uzskata par ļoti nopietnu kristīgo principu pārkāpumu, kuru nedrīkst pieļaut. Šis noziegums ir jo īpaši smags tad, ja to izdara personas, kuras apņēmušās palīdzēt citiem arvien vairāk sekot Jēzum Kristum un viņa mācībai.

1.2. Šie noteikumi tiek iekļauti to noteikumu grupā, kuri piemērošanas jomā ir pielīdzināmi likumiem ar augstāku spēku (skatīt [turpmāk – skat.] Kanonisko tiesību kodekss [turpmāk - CIC] 31. un 34. kanons [turpmāk – k.]). Tie ir kā palīglīdzeklis, lai piemērotu vispārējo tiesību normas, kas ir ietvertas CIC 1717. k. un 2001.gada 30. aprīļa *motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela* ar 2010.gada 21.maija grozījumiem (*turpmāk – Sst*) par to, kā veic apsūdzību par seksuālo vardarbību pret nepilngadīgajiem sākotnējā izmeklēšana.

1.3. Noteikumi pamatojas uz Ticības Mācības Kongregācijas 2011.gada 3.maija vēstulē ietvertajām vadlīnijām.

2. Piemērošanas joma

2.1. Šos noteikumus piemēro attiecībā uz tiem cilvēkiem, kuri, apsūdzības iesniegšanas brīdī, ir Prelatūras locekļi.

2.1.1. Noteikumu piemērošanas joma pret locekļiem lajiem attiecas tikai uz tiem gadījumiem, kuros iespējamā apsūdzība tiek izteikta par rīcību, kura ir izdarīta pildot Reģionālā Vikāra uzdotos Prelatūras apustuliskos darbus, kuros tiek sniegta kristīgā izglītība vai garīgā vadība (skat. *Codex iuris particularis seu Statuta Praelaturae Sanctae Crucis et Operis Dei [Statuta]*, numuri 1. un 121. §2).

2.2. Noteikumi netiek piemēroti:

2.2.1. Prelatūras locekļiem lajiem, viņu profesionālajā darbībā vai personiskajā dzīvē.

2.2.2. Lajiem darbiniekiem un brīvprātīgajiem, kuri strādā iestādēs vai projektos, kuros Prelatūra ir atbildīga tikai par šo iestāžu vai projektu garīgajiem aspektiem. Šīm iestādēm ir savi noteikumi un procedūras un tās ir atbildīgas par savu darbinieku uzvedību savas valsts pārvaldes struktūru un sociālās grupas, kuras labā tie strādā (skolēnu, vecāku, utt.) priekšā.

2.3. Par seksuālo vardarbību, saskaņā ar *Sst* 6.pantu, tiek uzskatīts noziegums, kas izdarīts pret 6. Dieva bausli, ko izdarījis jebkurš no 2.1. punktā minētajiem locekļiem pret nepilngadīgo (jaunāku par 18. gadiem).

2.4. Daži no šiem noziegumiem, turklāt, tiek uzskatīti par noziedzīgiem nodarījumiem saskaņā ar Latvijas Republikas Krimināllikuma (LRKL) XVI nodaļu, kas ietver pantus no 159. līdz 166. (sk. Pielikumu I, A 3.2.)

II. ATBILDĪGĀ BAZNĪCAS IESTĀDE UN ATBALSTA STRUKTŪRAS

3. Atbildīgā Baznīcas iestāde

3.1. Baznīcas iestāde, kura ir atbildīga par izmeklēšanu, par kuru ir runa šajos noteikumos, ir Prelatūras Reģionālais Vikārs (turpmāk – Vikārs), kuram ir šī Prelatūras apgabala ordinārija pilnvaras (sk. *Codex iuris particularis seu Statuta Prælatuŕæ Sanctæ Crucis et Operis Dei [Statuta]*, nr. 151. §1).

3.2. Lai gan saskaņā ar vispārējajām tiesību normām un ar šiem noteikumiem ir citas personas, kuras palīdz izmeklēšanā un pauž savu viedokli, tās nevar aizvietot Vikāra spriestspēju un *potestas regiminis*, paliekot spēkā apstāklim, ka kriminālprocess, pēc divu juristu viedokļa saņemšanas (skat. CIC 1718. k., §3), tiks iesniegts Prelatūras tiesai, kuras sēdeklis ir Romā.

4. Konsultatīvā komiteja

4.1. Noteikumi paredz izveidot Konsultatīvo komiteju, kā Vikāra konsultatīvo orgānu jautājumos, kas ir saistīti ar Prelatūras locekļu apsūdzību seksuālajā vardarbībā pret nepilngadīgajiem sākotnējo izmeklēšanu. Komitejai ir šādas funkcijas:

4.1.1. Pārskatīt šos noteikumus un ieteikt to uzlabojumus.

4.1.2. Konsultēt Vikāru un attiecīgā apgabala Prelatūras tiesībsargu, kad tiek izvērtētas apsūdzības un noteiktas iespējas piemērot katrā atsevišķajā gadījumā kādus no drošības līdzekļiem, kas ir paredzēti CIC 1722. k., ar mērķi aizsargāt kopējo labumu. Saskaņā ar *Sst* 19. pantu, drošības līdzekļus var piemērot pēc tam, kad ir uzsākta sākotnējā izmeklēšana.

4.1.3. Konsultēt Vikāru par visiem jautājumiem, kas saistīti ar seksuālo vardarbību, lai piemērotu līdzekļus nepilngadīgo aizsardzībai.

4.2. Konsultatīvās komitejas sastāvā jābūt ne mazāk par pieciem locekļiem. Viņiem ir jābūt ar nevainojamu reputāciju un izcilām spriešanas spējām, un ir jābūt pilnīgā vienotībā ar Baznīcu.

4.2.1. Lielākajai daļa no viņiem ir jābūt ticīgajiem laikiem, kuri nav pilnībā iesaistīti Prelatūras darbos. Komitejas Prezidentam ir jābūt Prelatūras priesterim ar vairāku gadu pastorālo pieredzi un izcilām spriešanas spējām un, vismaz vienam loceklim, ir jābūt ar pieredzi seksuālās vardarbības pret nepilngadīgajiem lietu risināšanā.

4.2.2. Cik vien tas ir iespējams, ir jārūpējas, lai starp Komitejas locekļiem būtu profesionāļi šādās jomās: kanoniskajās tiesībās, krimināltiesībās vai civiltiesībās, psiholoģijā, morālteoloģijā vai ētikā.

4.2.3. Vikārs ieceļ Konsultatīvās Komitejas locekļus uz piecu gadu laika posmu, un viņu pilnvaras pēc šī posma beigšanās var pagarināt uz nākamo laika posmu. Nav nekādu pretrunu tajā, ja Vikārs lūdz jebkuram savas padomes loceklim piedalīties Konsultatīvās Komitejas sanāksmēs.

4.3. Ir ieteicams, lai Konsultatīvās komitejas sanāksmēs piedalītos attiecīgā apgabala Prelatūras tiesībsargs.

5. Nepilngadīgo aizsardzības koordinators

- 5.1 Vikārs ieceļ Nepilngadīgo aizsardzības koordinators (turpmāk, Koordinators) kura pienākums ir pieņemt (gadījumā ja tiek iesniegtas) Prelatūras locekļiem izvirzītas apsūdzības par seksuālo vardarbību pret nepilngadīgajiem (skat. punktu 2.1). Koordinatoram nav aizliegts būt arī Konsultatīvās komitejas loceklim, taču tas nav nepieciešams.
- 5.2 Koordinatoram šīs apsūdzības ir jāpieņem ar cieņu, sapratni un līdzcietību; viņam jāprot uzklaut, būt atsaucīgam uz apsūdzību iesniedzēju vajadzībām un rīkoties taktiski un objektīvi.

- 5.3 Katrā Prelatūras centrā ir jābūt pieejamam tālruna numuram, pa kuru var piezvanīt Koordinatoram.
- 5.4 Ja rodas tādi apstākļi, ka Koordinators uz laiku nav spējīgs izpildīt savas funkcijas, Vikārs ieceļ Koordinators aizstājēju.
- 5.5 Koordinators arī rūpējas, lai notiktu iespējamo upuru pārrunas ar Vikāru vai viņa pārstāvi, gadījumos, kad tas šķiet vajadzīgs, lai apspriestos par iespējamajam upurim nepieciešamo pastorālo vai medicīnisko palīdzību, ko Prelatūra varētu sniegt.
- 5.6 Koordinatoram ir pienākums, saskaņā ar to, kas teikts CIC 1719. k., uzturēt apsūdzību pret Prelatūras locekļiem par seksuālo vardarbību pret nepilngadīgajiem, kuras Vikārs ir uzdevis izmeklēt, reģistru.
- Kad kopš apsūdzības ir pagājuši 10 gadi, rīkojas tā, kā norādīts k. 489 §2. Kopsavilkumā netiek norādīti iespējamo upuru vai vainīgo vārdi, tikai vienīgi datums, kurā tika saņemta apsūdzība, iespējamā nozieguma veids, sākotnējās izmeklēšanas uzsākšanas un pabeigšanas datums un Vikāra galīgais spriedums (pārsūtīt izmeklēšanas dokumentus Ticības Kongregācijai vai konstatēt, ka apsūdzības nav ticamas).
 - Kopā ar šo reģistru var arī uzglabāt, nenorādot nevienu vārdu, pieredzi par procedūrām, kas ir gūta izmeklējot dažādas lietas, un kura varētu noderēt iespējamiem turpmākiem gadījumiem.
 - Katras lietas dokumentācija tiek uzglabāta Prelatūras arhīvā saskaņā ar vispārējām normām par konfidenciālu dokumentu reģistru (skat. CIC, 489. un 1719. k.).

III VĒRTĪBAS, KAS IR JĀAIZSTĀV

6. Pieņemot sūdzības un tās izmeklējot, ir jāaizstāv šādas vērtības:

- 6.1 Lai garantētu, ka tiek panākts taisnīgums, ir rūpīgi jāievēro piemērojamās kanoniskās un civilās normas, respektējot visu iesaistīto pušu tiesības.
- 6.2 Valsts likumdošanas un tās tiesu iestāžu respektēšana:
- 6.2.1 Pilnībā ievērojot sirdsapziņas brīvību un sakramentālos likumus, jautājumos par nozieguma izskatīšanas nodošanu likumīgās varas pārstāvjiem vienmēr rīkojas saskaņā ar valsts likumu noteikumiem.
- 6.2.2 Ja lietu izmeklē policija vai arī ja pret apsūdzēto ir uzsākts tiesas process civiltiesā vai krimināltiesā, nedrīkst bloķēt vai censties ietekmēt šo procedūru gaitu. Ņemot vērā lietas apstākļus, Vikārs izlemj, vai ir piemēroti pēc šo

procesu uzsākšanas uzsākt sākotnējo kanonisko izmeklēšanu pirms ir pabeigtas valsts veiktās juridiskās procedūras.

- 6.2.3 Neatkarīgi no policijas izmeklēšanas rezultātiem vai valsts tiesas sprieduma, Baznīca saglabā savas tiesības uzsākt sākotnējo izmeklēšanu saskaņā ar CIC, 1717. k. un šīm normām.
- 6.3 Ir jā rūpējas, lai sākotnējā izmeklēšana neradītu draudus personu labajai slavai (skat. CIC, 1717. k. § 2). Tādēļ tiem, kas piedalās sākotnējā izmeklēšanā, ir jāievēro konfidencialitātes princips (dabiskais noslēpums).
- 6.4 Vienmēr ir jā rīkojas taisnīgi, līdzcietīgi un žēlsirdīgi; kā arī jā rūpējas, lai novērstu vai mazinātu skandālu.
- 6.5 Attiecībā uz iespējamajiem upuriem:
 - 6.5.1 Viņi ir jā aizsargā un viņiem ir jā sniedz atbalsts un iespēja izlīgt.
 - 6.5.2 Viņiem ir jā piedāvā garīgā un psiholoģiskā palīdzība.
 - 6.5.3 Pret personu, kura iesniedz apsūdzību ir jā izturas ar cieņu. Gadījumos, kad seksuālā vardarbība ir saistīta ar pārkāpumu pret Grēksūdzes sakramenta cieņu (*Sst*, 4. pants), apsūdzības iesniedzējam ir tiesības pieprasīt, lai viņa vārds netiktu atklāts apsūdzētajam priesterim (*Sst*, 24. pants).
- 6.6 Attiecībā uz apsūdzēto:
 - 6.6.1 Tiek respektētas viņa pamattiesības aizstāvēt sevi. Tādējādi, ja vien Vikārs pēc Konsultatīvās komitejas uzklauššanas neizlemj, ka ir nopietni iemesli, lai to nedarītu, apsūdzētais jau no sākotnējās izmeklēšanas fāzes ir jā informē par apsūdzībām, dodot viņam iespēju atbildēt par katru no apsūdzībām. Pēc Konsultatīvās komitejas uzklauššanas Vikārs pats izlems, kāda informācija apsūdzētajam sākotnējās izmeklēšanas laikā tiek sniegta.
 - 6.6.2 Ja Vikārs izlemj, ka ir iemesli, lai ierobežotu informāciju, kas tiek sniegta apsūdzētajam par apsūdzībām, viņam tiek paziņots, ka gadījumā, ja pabeidzot sākotnējo izmeklēšanu apsūdzības netiks noraidītas kā nepamatotas un sekos tiesas vai administratīvais process, šajā procesā viņš uzzinās par apsūdzībām un pierādījumiem, kas tiek izvirzīti pret viņu, un viņam būs iespēja tās apstrīdēt. Tāpat viņam tiek paziņots, ka šādā veidā procesu ievēro arī valsts tiesas procesā, kurā apsūdzētajiem līdz tiesas procesa sākumam nav pieejama informācija, ko prokurors vai izmeklēšanas tiesnesis ir savācis izskatāmajā lietā.
 - 6.6.3 Apsūdzētajam un apsūdzētājiem tiek atgādināts, ka līdz brīdim, kad nav pierādīts pretējais, pastāv nevainības prezumpcijas princips.

- 6.6.4 Jebkurā disciplinārā vai kriminālprocesa brīdī apsūdzētajam klēra pārstāvim ir jānodrošina taisnīgs un pienācīgs atbalsts.
- 6.6.5 Nedrīkst pieļaut, ka apsūdzētais klēra pārstāvis turpina publiski veikt savu kalpojumu, ja tas var pakļaut briesmām nepilngadīgos, vai arī pastāv risks, ka tas kopienai ieraus skandālā.
- 6.6.6 Kad ir pabeigta sākotnējā izmeklēšana, ir jādara viss nepieciešamais, lai atjaunotu netaisnīgi apsūdzētas personas labo slavu.

IV KARTĪBĀ KĀDĀ IR JĀIESNIEDZ UN JĀPIEŅEM APSŪDZĪBAS

7. Kartībā kādā ir jāiesniedz un jāpieņem apsūdzības

- 7.1 Tam, kurš uzskata, ka ir jāizvirza apsūdzība Prelatūras loceklim par seksuālo vardarbību pret nepilngadīgo (skat. 2.1. pantu) ir jāvērsas pie Koordinatora. Jebkuram Prelatūras loceklim, kuram ir zināms, ka cits Prelatūras loceklis ir izdarījis seksuālās vardarbības noziegumu pret nepilngadīgo, vai arī viņam ir nopietns iemesls turēt šo loekli aizdomās par šādu noziegumu, nekavējoties ir par to jāpaziņo Koordinatoram, ja vien viņš ar šo rīcību nepārkāpj garīgās vadības konfidencialitāti vai nelauž Grēksūdzes sakramentālo zīmogu.
- 7.2 Koordinators bez liekas kavēšanās iztaujā personu, kura vēlas iesniegt apsūdzību, ja tas ir iespējams, tad divdesmit četru stundu laikā pēc šīs personas ziņošanas par savu nodomu.
- 7.3 Ja apsūdzību neizvirza iespējamā upura vecāki vai pārstāvji, tad Koordinators veic pārrunas arī ar viņiem.
- 7.4 Ja iespējamais upuris pats personiski neiesniedz apsūdzību, tad Koordinators veic pārrunas arī ar viņu. Pirms tam ir jāizlemj, vai šīs pārrunas būs lietderīgas un ir jāsaņem iespējamā upura vecāku vai pārstāvju piekrišana. Vecāki vai pārstāvji, vai arī viņu nozīmētās personas piedalās šajās pārrunās. Ja laikā kopš noziegumiem, par kuriem tiek iesniegtas apsūdzības, iespējamais upuris ir sasniedzis pilngadību, šie piesardzības pasākumi nav vajadzīgi.
- 7.5 Koordinators nesaka personai, pret kuru ir izvirzīta apsūdzība, vai iespējamajam upurim kā arī nevienai citai personai neko par varbūtējām tiesībām saņemt finansiālu kompensāciju par iespējamo vardarbību, nedz arī par to, kas notiks pēc tam, kad būs pabeigta sākotnējā izmeklēšana.

- 7.6 Sarunās ar apsūdzības izvirzītājiem un iespējamo upuri, Koordinators liek skaidri noprast, ka gadījumā, ja Vikārs piesardzības nolūkos nolems, līdz brīdim, kad tiek pabeigta apsūdzības izskatīšana, ierobežot priesteriskās kalpošanas darbību apsūdzētam priesterim, vai līdzdalību Prelatūras apustuliskajā darbībā apsūdzētam lajam, tas vēl nenozīmē, ka Baznīcas autoritāte ir pieņēmusi apsūdzētā vainojamības prezumpciju, nedz arī to, ka apsūdzētais būtu atzinis sevi par vainīgu.
- 7.7 Koordinators lūdz personām, kuras iesniedz apsūdzību, lai tās viņam to iesniedz rakstiska ziņojuma veidā. Šo pašu lūgumu Koordinators izsaka arī tāda iespējamā upura, kurš vēl nav sasniedzis pilngadību, vecākiem vai pārstāvjiem. Viņš tiem izsniedz anketas, kura ir pievienota šīm normām (PIELIKUMS II), kopiju kā palīg līdzekli ziņojuma sagatavošanā. Ja, ņemot vērā apsūdzības iesniedzēju vecumu vai izglītības līmeni, Koordinators saprot, ka šai personai būs par grūtu sagatavot ziņojumu, viņš to var sagatavot pats. Pēc tam Koordinators ar šo paziņojumu iepazīstina personu, kura iesniedz apsūdzību, lai tā redzētu, vai paziņojumā ir pareizi izklāstīts viss, ko tā ir teikusi, un lai viņa to apstiprinātu ar parakstu. Arī pats Koordinators paraksta šo paziņojumu.
- 7.8 Koordinators fiksē un reģistrē visas sarunas ar iespējamajiem upuriem, viņu vecākiem vai pārstāvjiem, kā arī visām citām personām, kuras iesniedz apsūdzības, kā arī rakstiskos ziņojumus par šīm apsūdzībām (skat. 5.6. pantu).
- 7.9 Ja apsūdzība attiecas uz kādas iestādes, kurā Prelatūra uzrauga vienīgi veiktās darbības garīgos aspektus, darbinieku laju vai brīvprātīgo, Koordinators lūdz apsūdzības iesniedzējam, lai viņš to iesniedz šīs iestādes vadībai, kura ir atbildīga par sava darbinieka vai arī brīvprātīgā uzvedību tad, kad viņš strādā šajā iestādē (skat. 2.2.2. pantu).
- 7.10 Ja apsūdzības tiek izplatītas plašsaziņas līdzekļos, Koordinators kontaktējas ar personu, kura izsaka šīs apsūdzības, un lūdz tai iesniegt formālu apsūdzību.
- 7.11 Ja tiek saņemtas anonīmas apsūdzības, Koordinators par to ziņo Vikāram, lai viņš izlemtu, vai tās ir jāņem vērā vai ne.

8. Atbalsts iespējamajiem upuriem

Pieņemot Prelatūras locekļiem izvirzītās apsūdzības (skat. 2.1. pantu) par seksuālo vardarbību pret nepilngadīgajiem, kuras šķiet ticamas, Koordinators, ar Vikāra piekrišanu, nekavējoties sazinās ar iespējamā upura vecākiem vai pārstāvjiem un koordinē iespējamā upura un viņa ģimenes tūlītējo pastorālo aprūpi, ievērojot to, kas

teikts 7.5. un 7.6. pantos. Kā arī, ar Vikāra piekrišanu, konsultē viņus par iespēju saņemt psiholoģisko palīdzību.

9. Valsts tiesu iestāžu informēšana

- 9.1 Nepārkāpjot sirdsapziņas brīvības un sakramenta neaizskaramību (garīgās vadības konfidencialitāti un Samierināšanās sakramenta zīmogu skat. 7.1. pantu), saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu, par apsūdzībām seksuālajā vardarbībā pret nepilngadīgajiem, kuras ir atzītas par ticamām (ievērojot šo normu 7.7. pantu), ir jāinformē valsts tiesu iestādes.
- 9.2 Tiesības un vajadzība vērsties valsts tiesu iestādēs ir jāievēro vienmēr. Neviens iemesls neatļauj atturēt iespējamo upuri vai tā ģimeni iesniegt lietu izskatīšanai šajās minētajās iestādēs. Koordinatoram drīzāk ir jāinformē iespējamais upuris, vai viņa vecāki vai arī aizbildņi, ja upuris ir nepilngadīgs, par šīm tiesībām un vajadzību, un viņš tos iedrošinās rīkoties.
- 9.6 Ja viņi atsakās to darīt, Koordinators, ar Vikāra piekrišanu, informēs valsts tiesu iestādes par saņemto apsūdzību. Ja viņi atsakās to darīt, bet vēlas lai tiek pabeigta Prelatūras veiktā lietas izskatīšana, viņiem ir jāparaksta rakstisks ziņojums, kurā tiek fiksēts tas, ka: a) Koordinators uzstāja, lai tiktu informētas valsts tiesu iestādes; b) viņi saprot, ka Baznīcas veiktais izmeklēšanas process notiek citādā kārtībā un tas uzliek citāda veida sodus nekā tos, kurus var uzlikt valsts tiesu iestādes; c) ka viņi paši nevēlējās vērsties valsts tiesu iestādēs, bet vēlējās, lai Prelatūra uzsāk atbilstošo kriminālprocesu. Apsūdzības iesniedzējam vienmēr paliek tiesības mainīt šo lēmumu, kas arī ir jādara rakstiski, un pašam personiski informēt valsts tiesu iestādes.
- 9.5 Ja apsūdzības izvirzītāji ir Prelatūras locekļi, Koordinators nodrošina, ka tiek informētas valsts tiesu iestādes, ja vien iespējamais upuris vai viņa vecāki, vai arī aizbildņi to nav jau izdarījuši.

V SĀKOTNĒJĀ IZMEKLĒŠANA

10. Sākotnējās izmeklēšanas uzsākšana

- 10.1 Kad Koordinators pieņem apsūdzību seksuālajā vardarbībā, viņš nekavējoties informē Vikāru un sniedz viņam atskaiti vai iesniedz rakstiskus ziņojumus par savām pārrunām par apsūdzību ar apsūdzības iesniedzēju vai iesniedzējiem un iespējamo upuri vai

upura vecākiem, vai pārstāvjiem. Koordinators var izteikt savus priekšlikumus, kurus uzskata par piemērotiem, balstoties uz šajās pārrunās gūtajiem iespaidiem.

- 10.2 Vikārs nosūta informāciju Konsultatīvajai komitejai un lūdz tai izteikt savu viedokli par to, vai ir jāuzsāk sākotnējā izmeklēšana. Uzklaušījis Konsultatīvās komitejas un Prelatūras tiesībsarga viedokli (skat. CIC, 1722. k.), Vikārs pieņem lēmumu. Pieņemot lēmumu, viņš ņem vērā, ka šī izmeklēšana ir jāuzsāk vienmēr, kad apsūdzība šķiet ticama, un rūpējas, lai šī izmeklēšana nebūtu virspusēja; piemēram, tādēļ, ka apsūdzētais apstiprina, ka apsūdzība ir patiesa, un atzīst savu atbildību (skat. CIC, 1717. k.). Pat šajā gadījumā varētu būt lietderīgi noskaidrot izdarītā apjomu un apstākļus.
- 10.3 Ja Vikārs nolemj uzsākt izmeklēšanu, tad viņš izdod dekrētu, kurā apstiprina šī lēmuma pieņemšanu un nozīmē atbilstošu personu, kurai uztic veikt šo izmeklēšanu, vai arī norāda, ka viņš pats uzņemsies šo pienākumu (skat. CIC, 1717. k.). Lai gan Vikāram ir pilnīga brīvība šādu lēmumu pieņemšanā, tomēr parastos apstākļos būtu ieteicams, ka viņš ieceļ kādu pārstāvi, kas veic šo izmeklēšanu.
- 10.4 Ņemot vērā lietas apstākļus (iztaujājamo personu skaitu, kā arī psiholoģisko stāvokli un rīcībspēju, iespējamo noziedzīgo nodarījumu dabu, utt.), Vikārs var nolemt par lietderīgu dekrētā par izmeklēšanas uzsākšanu papildus savam pārstāvim iecelt divus izmeklētājus, izvēloties tos no profesionāļiem, kuri ir augsti kvalificēti šāda tipa jautājumos; piemēram, vienu advokātu un vienu psihologu vai sociālo darbinieku.
- 10.5 Pēc dekrēta izdošanas Vikārs nekavējoties informē apsūdzēto, ne vēlāk kā 48 stundu laikā, par saņemto apsūdzību un viņam izsniedz dekrēta par izmeklēšanas uzsākšanu kopiju.
- 10.6 Vikārs atgādina apsūdzētajam principu, saskaņā ar kuru ikviena persona ir nevainīga, kamēr nav pierādīta viņas vaina un brīdina viņu, lai tas nekontaktētos nedz ar apsūdzētāju vai apsūdzētājiem, nedz arī iespējamo upuri vai viņa ģimeni. Tāpat Vikārs viņu brīdina par riskiem, kādi var rasties atbildot uz iespējamajiem jautājumiem plašsaziņas līdzekļos, iesakot viņam sūtīt žurnālistus uz Vikāra biroju.
- 10.7 Izmeklēšanas mērķis ir noteikt, kādi ir fakti, ziņas un apstākļi, kā arī vainas Formu (skat. CIC, 1717. k. un šo normu PIELIKUMU I).
- 10.8 Vikāra pienākums ir noteikt, kurus no *CIC*, 1722. k. un *CCEO* (Austrumu Baznīcu kanoniskais kodekss), 1473. k. noteiktajiem drošības līdzekļiem ir jāpiemēro, lai

aizsargātu kopējo labumu. Saskaņā ar *Sst*, 19. pantu, šādus drošības līdzekļus var piemērot pēc tam, kad ir uzsākta sākotnējā izmeklēšana. Vikārs var lūgt Konsultatīvajai komitejai izteikt savu viedokli par to, vai būtu lietderīgi izmantot šos līdzekļus, lai piesardzības nolūkos ierobežotu priesteru, pret kuru tiek veikta izmeklēšana, priesterisko kalpojumu. Komiteja var izteikt šāda veida priekšlikumus arī Vikāram pēc savas iniciatīvas.

11. Sākotnējās izmeklēšanas gaita

- 11.1 Vikāra ieceltajiem izmeklētājiem (skat. 10.4. pantu) vai, ja Vikārs nav iecēlis izmeklētājus, tad viņa pārstāvim, ir tādas pašas pilnvaras un pienākumi kā procesa auditoram (skat. CIC, 1717. k. § 3 un šo normu 11.-12. pantu).
- 11.2 Personas, kuru liecības izmeklētāji uzklausa, tiek informētas, ka viņām ir tiesības ierasties uz noklausīšanos kopā ar citu personu pēc savas izvēles. Šī persona var būt lietpratējs kanonisko tiesību lietās vai advokāts.
- 11.3 Izmeklētāji nodrošina lietpratēju kanonisko tiesību lietās, advokātu vai citu personu, kuru apsūdzētais un upuris ir izvēlējušies par padomdevēju, ar informāciju, kas dotajos apstākļos, saskaņā ar izmeklēšanas gaitu, ir lietderīga (skat. 6.6.1.-6.6.2. pantus). Ja apsūdzētais vai upuris nevēlas izmantot citas personas palīdzību, informācija par izmeklēšanas gaitu tiek nodota viņiem pašiem.
- 11.4 Izmeklētāji noklausās personas vai personu, kuras ir iesniegušas apsūdzību, liecību, upura liecību (ja apsūdzības ir izvirzījušas citas personas), apsūdzētā liecību un jebkuras citas personas liecību, kura var palīdzēt tikt skaidrībā par noziedzīgajiem nodarījumiem, par kuriem ir iesniegtas apsūdzības.
- 11.5 Ja upuris vēl ir nepilngadīgs, izmeklētāji apspriežas, vai būtu piemēroti uzklaut viņa liecību, vai arī ne. Ja tas ir jādara, tad vispirms ir jālūdz nepārprotama upura vecāku vai pārstāvju piekrišana un liecības noklausīšanās tiek veikta viņu klātbūtnē.
- 11.6 Pirms apsūdzētā noklausīšanās, viņš ir iepriekš jāinformē par apsūdzībām, kas viņam ir izvirzītas (skat. 6.6.1.-6.6.2. pantus), dodot viņam iespēju atbildēt. Ja viņš to vēlas, tad atbildi viņš var iesniegt kā paša rakstītu dokumentu, vai arī ar sava padomdevēja kanonisko tiesību lietās vai advokāta starpniecību. Ja viņš vēlas, tad var atbildi sniegt mutiski, sarunā ar izmeklētājiem.

- 11.7 Noklausoties apsūdzētā liecību, izmeklētājiem jāpatur prātā, ka apsūdzētajam nav pienākuma atzīties noziegumā un izmeklētāji nedrīkst pieprasīt no viņa zvērestu (skat. CIC, 1728. k. § 2).
- 11.8 Izmeklētāji un personas, kuru liecības tiek uzklautas, paraksta rakstisku ziņojumu par katru noklausīšanos, iepriekš pārliecinoties, ka šis ziņojums pareizi atspoguļo to, kas tika teikts šajā sarunā. Lai nodrošinātu šo sarunu precīzu atspoguļošanu, tās ir atļauts ierakstīt datu nesēju ierīcēs. Personām, kura veic šo ierakstu pārrakstīšanu, apņēmas neizpaust dienesta noslēpumu.

12. Sākotnējās izmeklēšanas slēdzieni un ieteikumi

- 12.1 Kad izmeklēšana ir pabeigta, izmeklētāji izdara šādus secinājumus:
- 12.1.1 Vai apsūdzības ir ticamas vai ne.
- 12.1.2 Vai nodarījumi un to apstākļi, kurus viņi ir noskaidrojuši savā izmeklēšanā, atbilst seksuālās vardarbības nozieguma definīcijai (skat. PIELIKUMS I).
- 12.1.3 Vai apsūdzētais ir vainojams šajā noziegumā (skat. PIELIKUMS I).
- 12.1.4 Vai ir tāds gadījums, kad nav bijis seksuālās vardarbības noziegums, bet ir bijusi nesaprātīga uzvedība, u.tml., kas ir pretrunā ar paraugu kāds būtu jārāda priesterim vai lajam, kurš vēlas priekšzīmīgi dzīvot savu kristīgo aicinājumu.
- 12.2 Izmeklētāji ziņojumu ar saviem slēdzieniem par 12.1. pantā minētajiem jautājumiem iesniedz Konsultatīvajai komitejai. Viņi var pievienot priekšlikumus un ieteikumus, kurus uzskata par piemērotiem. Šim ziņojumam tiek pievienoti ziņojumi par uzklautajām liecībām (skat. 11.8. pantu), kā arī jebkuri citi dokumenti (vēstules, utt.), kas attiecas uz lietu un var tikt iesniegti izmeklētājiem izmeklēšanas laikā.
- 12.3 Konsultatīvā komiteja nekavējoties sapulcējas, lai izskatītu izmeklētāju ziņojumu un novērtētu, vai izmeklēšana ir pabeigta un vai tajā nav kļūdu. Ja Komiteja to uzskata par vajadzīgu, tā var lūgt izmeklētājiem, lai viņi papildina atsūtīto informāciju. Pēc tam Komiteja iesniedz Vikāram visus izmeklēšanas dokumentus un pievieno vēstuli, kurā tā norāda, vai tā piekrīt izmeklētāju slēdzienam un ieteikumiem, kurus tie vēlas izteikt Vikāram.
- 12.4 Apzinoties, ka šāda veida izmeklēšana sagādā smagu pārbaudījumu gan upurim, gan apsūdzētajam, Vikārs un Konsultatīvās komitejas locekļi rūpējas, lai izmeklēšana tiktu

pabeigta pēc iespējas īsākā laikā, uzrauga, lai izmeklētāju vadītās sarunas, kā arī viņu izmeklēšanas slēdzienu izstrāde un iesniegšana notiktu bez aizķeršanās.

13. Vikāra lēmums beigt sākotnējo izmeklēšanu

- 13.1 Vikārs rūpīgi pārbauda Koordinatora (skat. 10.1. pantu), izmeklētāju (skat. 12.2. pantu) un Konsultatīvās komitejas (skat. 12.3. pantu) ziņojumus un slēdzienus. Ja viņam tas šķiet nepieciešams, viņš var atgriezt lietu Konsultatīvajai komitejai vai izmeklētājiem lietas precizēšanai vai tālākai izskatīšanai. Ja viņu apmierina iesniegtie rezultāti, viņš noslēdz sākotnējo izmeklēšanu.
- 13.2 Ja Vikāra slēdziens ir tāds, ka apsūdzības nav ticamas, viņš izdod dekrētu, kurā deklarē, ka izmeklēšana ir pabeigta, noraidot apsūdzības, kā pilnībā nepamatotas, un nosūta dekrēta kopiju apsūdzētajam, iespējamajam upurim un Konsultatīvajai komitejai.
- 13.3 Ja apsūdzētais ir klēra pārstāvis un Vikāra slēdziens ir tāds, ka apsūdzības ir ticamas un, tādējādi ir pamats domāt, ka ir izdarīts noziegums:
 - 13.3.1 Viņš pārlicinās, ka apsūdzības tiek darītas zināmas valsts tiesu iestādēm (skat. 6.2.1. un 9. panti).
 - 13.3.2 Nosūta sākotnējās izmeklēšanas materiālus Prelātam, lai viņš tās nosūtītu Ticības Mācības kongregācijai (skat. *Sst*, 16. pants).
 - 13.3.3 Nosūta vēstuli, apsūdzētajam, upurim un Konsultatīvajai komitejai, kurā informē, ka viņš ir izdarījis to, kas norādīts 13.3.1. pantā.
 - 13.3.4 Šajā vēstulē Vikārs norāda, ka aizliedz apsūdzētajam piedalīties jebkurās Prelatūras aktivitātēs, kurā piedalās nepilngadīgie, kā arī īstenot jebkādu citu pastorālo darbību, atļaujot viņam veikt savu kalpojumu vienīgi tā Prelatūras centra telpās, kurā viņš rezidē.
 - 13.3.5 Vikārs visu iepriekš minēto (13.3.1. - 13.3.4. panti) dara zināmu arī tās diecēzes bīskapam, kurā iespējamais seksuālās vardarbības noziegums tika izdarīts un kurā rezidē apsūdzētais.
- 13.4 Ja apsūdzētais ir lajs un Vikāra slēdziens ir tāds, ka apsūdzības ir ticamas un, tādējādi ir pamats domāt, ka ir izdarīts noziegums, Vikārs:

- 13.4.1 Pārlicinās, ka apsūdzības tiek darītas zināmas valsts tiesu iestādēm (skat. 6.2.1. un 9. panti) un gaida, līdz tiek pabeigts tiesas process, kurā tiek izskatītas šīs apsūdzības, ja vien šis tiesas process nav pabeigts jau pirms sākotnējās izmeklēšana uzsākšanas.
- 13.4.2 Aizliedz apsūdzētajam piedalīties jebkurās Prelatūras aktivitātēs, kurā piedalās nepilngadīgie.
- 13.4.3 Nosūta vēstuli, apsūdzētajam, upurim un Konsultatīvajai komitejai, kurā informē, ka viņš ir izdarījis to, kas norādīts 13.4.2. pantā.
- 13.4.4 Visu iepriekš minēto (13.4.1. - 13.4.3.) dara zināmu arī tās diecēzes bīskapam, kurā iespējamais seksuālās vardarbības noziegums tika izdarīts un kurā rezidē apsūdzētais.

VI PASTORĀLĀ ATBILDE PĒC SĀKOTNĒJĀS IZMEKLĒŠANAS PABEIGŠANAS

14. Pastorālā atbilde upurim

- 14.1 Vikārs vai kāda viņa norīkota persona tiksies ar upuri vai viņa vecākiem, vai arī aizbildņiem, ja upuris ir nepilngadīgs, lai tiem paziņotu izmeklēšanas rezultātus. Gan Vikāram vai viņa pārstāvim, gan upurim līdzī ir jābūt vēl kādai personai.
- 14.2 Ja apsūdzība nav izrādījusies ticama, to tā arī pasaka iespējamajam upurim. Pret viņu izturas ar līdzjūtību un piedāvā palīdzību, kura ir vajadzīga un pamatota.
- 14.3 Ja apsūdzība tiek atzīta par ticamu, to paziņo upurim un personām, kuras izvirzīja apsūdzību, ja upuris nebija apsūdzības izvirzītājs. Ja ir tāda vajadzība, upurim un viņa ģimenei tiek piedāvāta apstākļiem atbilstoša pastorālā aprūpe. Netiek teikts nekas tāds, no ko varētu saprast, ka Baznīcas autoritāte būtu pieļāvusi iespēju, ka apsūdzētais būtu vainīgs, vai arī pieņēmusi apsūdzētā vainojamības prezumpciju. Par vainu var runāt (skat. PIELIKUMS I, B) vienīgi pēc kriminālā vai administratīvā tiesas procesa, kurš seko sākotnējajai izmeklēšanai, vai arī pēc cita veida kanoniskās atbildes, ja tiesas process netika uzsākts (skat. 17. – 22. pantus).

15. Pastorālā atbilde apsūdzētajam

- 15.1 Attiecībā uz apsūdzēto, ja pabeidzot sākotnējo izmeklēšanu izrādījās, ka apsūdzībai nebija pamata un tā netika izskatīta valsts tiesu iestādēs, vai arī tika izskatīta un

apsūdzētais tika attaisnots, Vikārs izmanto visus nepieciešamos līdzekļus, lai atjaunotu nepatiesi apsūdzētās personas labo slavu. Šie līdzekļi citu starpā var būt arī šādi:

15.1.1 publiska deklarācija par to, ka apsūdzētais tika atzīts par nevainīgu un, gadījumā ja runa ir par klēra pārstāvi, turpmāk pilda savu kalpojumu bez jebkādiem ierobežojumiem;

15.1.2 Vikārs apmeklē apustuliskās kalpošanas vietas, kurās strādā apsūdzētais, lai pavēstītu šo informāciju personām, kuras strādā vai ierodas šajās vietās;

15.1.3 piedāvāt nepatiesi apsūdzētajam garīgo un psiholoģisko palīdzību, lai viņš atgūtos no piedzīvotās psiholoģiskās traumas.

15.2 Ja, pabeidzot sākotnējo izmeklēšanu, izrādījās, ka apsūdzība ir patiesa, papildus tam, kas ir norādīts pantos 13.3.3. un 13.4.3., Vikārs var pamudināt apsūdzēto, lai tas brīvprātīgi izietu medicīnisko un psiholoģisko pārbaudi, kuru veic profesionāļi, kurus par piemērotiem atzīst gan Vikārs, gan apsūdzētais. Vikārs arī gādā, lai apsūdzētajam tiktu piedāvāta viņa apstākļiem atbilstoša pastorālā aprūpe.

16. Pastorālā atbilde citām iesaistītajām personām

16.1 Seksuālā vardarbība ir ļoti smags pārdzīvojums upura ģimenei. Upuris var saskarties ar noraidījumu savā sociālajā vidē un viņa vecāki var sev pārvest, ka nav pietiekami rūpējušies par saviem bērniem. Vikāram ir jāatrod veids, kā viņiem palīdzēt atgūties no iespējamās psiholoģiskās un garīgās traumas.

16.2 Var atgadīties, ka persona, kura ir izdarījusi seksuālās vardarbības noziegumu, ir ļoti populāra vidē, kurā noziedzīgais nodarījums tika paveikts. Citu personu, kuras viņu pazīst, reakcija var būt dusmas, vilšanās, riebums, tās jūtas nodotas, atsakās ticēt dzirdētajam, dvēseles sāpes par upuri un līdzjūtība pret to, utt.. Baznīcas autoritātei ir rūpīgi jāizvērtē, kuri paņēmieni ir vispiemērotākie, lai dziedinātu šos dvēseles stāvokļus ar lietderīgiem pastorālajiem un psiholoģiskajiem līdzekļiem.

VII KANONISKĀ ATBILDE UZ KONSTATĒTAJIEM SEKSUĀLĀS VARDARBĪBAS NOZIEGUMIEM PRET NEPIILNGADĪGAJIEM

17. Ja pats nozieguma izdarītājs to atzīst, vai arī kanoniskajā, tiesas vai ārpus tiesas procesā, kurš ir īstenots saskaņā ar Likuma normām, tiek apstiprināts, ka Prelatūras loceklis ir izdarījis

- kaut vienu seksuālās vardarbības noziegumu pret nepilngadīgo, Vikārs izvērtē nozieguma izdarītāja piemērotību darba turpināšanai Prelatūrā.
18. Ievērojot Prelatūras Statūtu attiecīgās normas (skat. *Statuta*, numuri 28.-35.), Vikārs var ieteikt nozieguma izdarītājam, lai tas lūdz Prelātam atbrīvot viņu no inkorporācijas Prelatūrā (skat. *turpat.*, n. 31.) un var ieteikt Prelātam atbrīvot šo personu no piederības Prelatūrai. Jebkurā gadījumā tiek atzītas tiesības, ko Prelatūras Statūti un Kanonisko tiesību kodekss piešķir nozieguma izdarītājam.
 19. Saistībā ar kanoniskajiem sodiem, kurus piemēro priesteriem un diakoniem, kuri izdara šo noziegumu, tiek lietoti līdzekļi, kas ir noteikti *Sst*, pantos 6. §2 un 21. §2 (skat. Ticības Mācības kongregācija, 2011. gada 3. maija Apkārtraksts, II).
 - 19.1 Priesteris vai diakons, kurš ir izdarījis seksuālās vardarbības aktu pret nepilngadīgo, jebkurā brīdī var lūgt atbrīvojumu no klēra kārtas pienākumiem.
 - 19.2 Smagākajos gadījumos Prelatūras Prelāts, ar Ticības Mācības kongregācijas starpniecību jautājumu par vainīgā atbrīvošanu no klēra kārtas vai viņa atstādināšanu no tās un atbrīvošanu no celibāta var iesniegt izskatīšanai tieši Pāvestam, to darot tikai tad, kad ir acīmredzami pierādījumi, ka noziegums ir izdarīts, un pēc tam, kad vainīgajam ir bijusi iespēja sevi aizstāvēt (skat. *Sst*, panti 21. § 2, 2°).
 20. Diecēzes Ordinārijs, kura teritorijā notika noziegums, tiek informēts par lietas atrisinājumu.
 21. Ir jāizslēdz iespēja, ka klēra pārstāvis atkal tiek pielaists pie sava kalpojuma publiskas pildīšanas, ja tas var pakļaut briesmām nepilngadīgos vai pastāv risks, ka tas radīs ieļauojumu kopienai (skat. Ticības Mācības kongregācija, 2011. gada 3. maija Apkārtraksts, III, i).
 22. Nevienam Prelatūras priesterim vai diakonam, kurš ir izdarījis seksuālās vardarbības noziegumu pret nepilngadīgo, nedrīkst uzticēt veikt priesteri vai diakona kalpojumam raksturīgos pienākumus citā Baznīcas apgabalā vai pārcelt viņu uz citu Baznīcas apgabalu, lai tajā pildītu kādus kalpojumam raksturīgos pienākumus, pirms Vikārs nav iepriekš sīki informējis šī Baznīcas apgabala Ordināriju par izdarīto seksuālās vardarbības noziegumu un jebkuriem citiem datiem, kas signalizē, ka priesteris vai diakons ir bijis vai var būt bīstams bērniem un jauniešiem.

PIELIKUMS I

Šajā Pielikumā ir ietverti vairāki tiesību akti, kuriem ir īpaša nozīme apsūdzību seksuālajā vardarbībā pret nepilngadīgajiem sākotnējajā izmeklēšanā, ar īsiem komentāriem.

A. SEKSUĀLĀS VARDARBĪBAS NOZIEGUMS PRET NEPILNGADĪGAJIEM: TĀ TRAKTĒJUMS BAZNĪCAS UN VALSTS TIESĪBĀS

A.1. *MOTU PROPRIO SACRAMENTORUM SANCTITATIS TUTELA*, 2001. gada 30. aprīlī, ar 2010. gada 21. maija grozījumiem

Pants 6. §1. Vismagākie noziegumi pret tikumību, kuri ir rezervēti iztiesāšanai Ticības Mācības kongregācijai, ir:

- 1° Noziegums pret sesto Dieva bausli, kuru ir izdarījis klēra kārtas pārstāvis ar personu, kas ir jaunāka par 18 gadiem. Šajā punktā pie nepilngadīgajiem tiek pieskaitītas arī rīcībnespējīgas personas, kurām pastāvīgi ir nepilnvērtīgas prāta spējas.
- 2° Nepilngadīgu personu, kuras ir jaunākas par 14 gadiem, pornogrāfisku attēlu iegādāšanās, uzglabāšana un izplatīšana ar mērķi apmierināt dzimumtieksmi, ja to dara klēra kārtas pārstāvis vienalga kādā veidā un vienalga ar kādiem līdzekļiem.

A.2. *TICĪBAS MĀCĪBAS KONGREGĀCIJAS PROCEDŪRA UN PRAKSE ATTIECĪBĀ UZ GRAVIORA DELICTA, B Delicta contra mores*

Attiecībā uz šo noziegumu ir jāizceļ daži apsvērumi no Ticības Mācības kongregācijas prakses:

- a) *Motu proprio* runā par “*delictum cum minore*”. Tas nenozīmē tikai fizisku kontaktu vai tiešu vardarbību, bet gan iekļauj arī netiešu vardarbību (piemēram, rādīt pornogrāfiskus materiālus nepilngadīgajiem, izrādīt sevi viņu priekšā nepiedienīgā veidā). (...)
- b) CIC 1395. § 2 kanons runā par noziegumu, kas ir izdarīts ar nepilngadīgo, kurš ir jaunāks par 16 gadiem: “*cum minore infra aetatem sedecim annorum*”. Savukārt *motu proprio* runā par noziegumu, kas izdarīts ar nepilngadīgo, kurš ir jaunāks par 18 gadiem: “*delictum ... cum minore infra aetatem duodeviginti annorum*”. Tādējādi nozieguma kvalifikācija kļūst komplicētāka. Patiesi, daži eksperti runā ne tikai par pedofiliju

(seksuālo tieksmi uz pirmspubertātes vecuma bērniem), bet arī par efēbofiliju (seksuālo tieksmi uz pusaudžiem), par homoseksualitāti (seksuālo tieksmi uz tā paša dzimuma pieaugušajiem) un heteroseksualitāti (seksuālo tieksmi uz pretējā dzimuma pieaugušajiem). Vecumā starp sešpadsmit un astoņpadsmit gadiem daži “nepilngadīgie” pilnīgi noteikti var būt gan homoseksuālās gan heteroseksuālās tieksmes objekts. Atsevišķu valstu likumi uzskata sešpadsmit gadus vecu personu par spējīgu piedalīties seksuālajos aktos (heteroseksuālos un homoseksuālos). Taču *motu proprio* uzskata par noziegumu ikvienu pārkāpumu pret sesto bausli, kas ir izdarīts ar personu, kura ir jaunāka par astoņpadsmit gadiem, vienalga vai šis pārkāpums ir pedofilijas, efēbofilijas, homoseksuāla vai heteroseksuāla rakstura. Taču šai diferenciācijai ir svarīga nozīme raugoties no psiholoģiskā, pastorālā un juridiskā skatu punkta. Tā, bez šaubām, Ordinārijam un tiesnesim palīdz novērtēt nozieguma smagumu un izvēlēties pareizos līdzekļus vainīgā klēra kārtas pārstāvja pāraudzināšanai, skandāla novēršanai un taisnīguma atjaunošanai (skat. Kanons 1341.).

A.3. LATVIJAS REPUBLIKAS LIKUMDOŠANA: NOZIEGUMA KONCEPCIJA, NOZIEGUMI PRET SEKSUĀLO PAŠNOTEIKŠANOS UN DZIMUMNEAIZSKARAMĪBU, UN SODI PAR TIESĪBSARGĀJOŠO IESTĀŽU NEINFORMĒŠANU PAR ŠĀDU NOZIEGUMU IZDARĪŠANU, SASKAŅĀ AR LATVIJAS REPUBLIKAS KRIMINĀLLIKUMU (LRKL)

1. Noziedzīgu nodarījumu klasifikācija LRKL (7. pants):

1.1 (§1) Atbilstoši personas vai sabiedrības interešu apdraudējuma raksturam un kaitīgumam noziedzīgi nodarījumi iedalāmi kriminālpārkāpumos un noziegumos. Noziegumi iedalāmi šādi: mazāk smagi noziegumi, smagi noziegumi un sevišķi smagi noziegumi.

1.2 (§2) Kriminālpārkāpums ir nodarījums, par kuru šajā likumā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku no piecpadsmit dienām, bet ne ilgāku par trim mēnešiem (īslaicīga brīvības atņemšana), vai vieglāka soda veids.

1.3 (§3) Mazāk smags noziegums ir tīšs nodarījums, par kuru šajā likumā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku, ilgāku par trim mēnešiem, bet ne ilgāku par trim gadiem, kā arī nodarījums, kurš izdarīts aiz neuzmanības un par kuru šajā likumā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku, ne ilgāku par astoņiem gadiem.

1.4 (§4) Smags noziegums ir tīšs nodarījums, par kuru šajā likumā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku, ilgāku par trim gadiem, bet ne ilgāku par astoņiem gadiem, kā arī nodarījums, kurš izdarīts aiz neuzmanības un par kuru šajā likumā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku, ilgāku par astoņiem gadiem.

1.5 (§5) Sevišķi smags noziegums ir tīšs nodarījums, par kuru šajā likumā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku, ilgāku par astoņiem gadiem, vai mūža ieslodzījums.

1.6 (§6) Ja par noziegumu šajā likumā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku, ne ilgāku par pieciem gadiem, tad par attiecīgo noziegumu tajā var paredzēt arī vieglāka soda veidu.

2. Daži no seksuālās vardarbības noziegumiem, kuri ir aplūkoti Baznīcas likumos, ir arī klasificēti Latvijas Republikas Krimināllikumā (LRKL), XVI nodaļā, kura ietver pantus 159.-166.

2.1 Izvarošana (159. pants):

2.1.1 (§1) Par dzimumaktu, izmantojot cietušā bezpalīdzības stāvokli vai par dzimumaktu pret cietušā gribu, lietojot vardarbību, draudus vai izmantojot uzticību, autoritāti vai citādu ietekmi uz cietušo, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no četriem līdz desmit gadiem un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz pieciem gadiem.

2.1.2 (§2) Par izvarošanu, ja to izdarījusi personu grupa, vai par nepilngadīgā izvarošanu soda ar mūža ieslodzījumu vai ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz divdesmit gadiem un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz pieciem gadiem.

2.1.3 (§3) Par izvarošanu, ja tā izraisījusi smagas sekas, vai par tādas personas izvarošanu, kura nav sasniegusi sešpadsmit gadu vecumu, soda ar mūža ieslodzījumu vai ar brīvības atņemšanu uz laiku no desmit līdz divdesmit gadiem un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz pieciem gadiem.

2.2 Seksuālā vardarbība (160. pants):

2.2.1 (§1): Par seksuāla rakstura darbību nolūkā apmierināt savu dzimumtieksmi fiziskā saskarē ar cietušā ķermeni, ja tā izdarīta, izmantojot cietušā bezpalīdzības stāvokli vai pret cietušā gribu, lietojot vardarbību, draudus vai izmantojot uzticību, autoritāti vai citādu ietekmi uz cietušo, soda

ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz septiņiem gadiem un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz pieciem gadiem.

2.2.2 (§2): Par anālu vai orālu aktu vai dzimumtieksmes apmierināšanu pretdabiskā veidā, kas saistīta ar vaginālu, anālu vai orālu iekļūšanu cietušā ķermenī, ja tas izdarīts, izmantojot cietušā bezpalīdzības stāvokli vai pret cietušā gribu, lietojot vardarbību, draudus vai izmantojot uzticību, autoritāti vai citādu ietekmi uz cietušo, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no četriem līdz desmit gadiem un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz pieciem gadiem.

2.2.3 (§3): Par šā panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, ja to izdarījusi personu grupa vai ja tas izdarīts ar nepilngadīgo, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz divpadsmit gadiem un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz pieciem gadiem.

2.2.4 (§4): Par šā panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, ja tas izraisījis smagas sekas vai ja tas izdarīts ar personu, kura nav sasniegusi sešpadsmit gadu vecumu, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz piecpadsmit gadiem un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz pieciem gadiem.

2.2.5 (§5): Par šā panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, ja to izdarījusi personu grupa vai ja tas izdarīts ar nepilngadīgo, soda ar mūža ieslodzījumu vai ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz divdesmit gadiem un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz pieciem gadiem.

2.2.6 (§6): Par šā panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, ja tas izraisījis smagas sekas vai ja tas izdarīts ar personu, kura nav sasniegusi sešpadsmit gadu vecumu, soda ar mūža ieslodzījumu vai ar brīvības atņemšanu uz laiku no desmit līdz divdesmit gadiem un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz pieciem gadiem.

2.3 Seksuāla rakstura darbības ar personu, kura nav sasniegusi sešpadsmit gadu vecumu (161. pants):

2.3.1 Par dzimumakta, anāla vai orāla akta izdarīšanu vai dzimumtieksmes apmierināšanu pretdabiskā veidā, vai citādas seksuāla rakstura darbības izdarīšanu fiziskā saskarē ar cietušā ķermeni, ja tas izdarīts ar personu, kura nav sasniegusi sešpadsmit gadu vecumu, un to izdarījusi pilngadīga persona,

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz pieciem gadiem.

2.4 Pavešana netiklībā (162. pants):

2.4.1 (§1): Par sešpadsmit gadu vecumu nenasniegušas vai bezpalīdzības stāvoklī esošas personas pavešanu netiklībā, tas ir, par tādas seksuāla rakstura darbības izdarīšanu bez fiziskas saskares ar cietušā ķermeni nolūkā apmierināt savu dzimumtieksmi vai izraisīt dzimuminstinktu cietušajā, ja to izdarījusi pilngadīga persona vai ja tas izdarīts, izmantojot cietušā bezpalīdzības stāvokli vai pret cietušā gribu, lietojot vardarbību, draudus vai izmantojot uzticību, autoritāti vai citādu ietekmi uz cietušo, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz pieciem gadiem.

2.4.2 (§2): Par šā panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, ja tas izraisījis smagas sekas vai ja tas izdarīts ar mazgadīgo, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz septiņiem gadiem un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz pieciem gadiem.

2.5 Pamudināšana iesaistīties seksuālās darbībās (162.¹ pants):

2.5.1. (§1): Par sešpadsmit gadu vecumu nenasniegušas personas pamudināšanu iesaistīties seksuālās darbībās vai šādas personas pamudināšanu tikties ar mērķi izdarīt seksuālas darbības vai stāties dzimumattiecībās, izmantojot informācijas vai komunikācijas tehnoloģijas vai citu saziņas veidu, ja to izdarījusi pilngadīga persona, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz četriem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz pieciem gadiem.

2.5.2. (§2): Par šā panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, ja tas izdarīts ar mazgadīgo, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz pieciem gadiem.

2.6 Personas iesaistīšana prostitūcijā un prostitūcijas izmantošana (164. pants):

2.6.1 (§1): Par personas iesaistīšanu prostitūcijā soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

2.6.2 (§2): Par piespiešanu nodarboties ar prostitūciju vai par personas iesaistīšanu prostitūcijā, ļaunprātīgi izmantojot tās uzticēšanos vai ar viltu, vai izmantojot personas atkarību no vainīgā vai tās bezpalīdzības stāvokli, vai par apzinātu cilvēku tirdzniecības upura prostitūcijas izmantošanu soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem vai bez tās.

2.6.3 (§3): Par šā panta pirmajā vai otrajā daļā paredzētajām darbībām, ja tās izdarījusi personu grupa, vai par nepilngadīgā pamudināšanu, iesaistīšanu vai piespiešanu nodarboties ar prostitūciju, vai par telpu nodošanu nepilngadīgām personām prostitūcijai soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz astoņiem gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem vai bez tās.

2.6.4 (§3¹): Par nepilngadīgas personas prostitūcijas izmantošanu soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu.

2.6.5 (§4): Par mazgadīgā pamudināšanu, iesaistīšanu vai piespiešanu nodarboties ar prostitūciju soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz divpadsmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem.

2.6.6 (§5): Par šajā pantā paredzētajām darbībām, ja tās izdarījusi organizēta grupa, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem.

2.7. Sutenerisms (165. pants):

2.7.1 (§1): Par tādas personas izmantošanu iedzīvošanās nolūkā, kura nodarbojas ar prostitūciju, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar

naudas sodu, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem vai bez tās.

2.7.2 (§2): Par tādām pašām darbībām, ja tās izdarījusi personu grupa vai arī tās izdarītas attiecībā uz nepilngadīgu personu, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz astoņiem gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem.

2.7.3 (§3): Par tādām pašām darbībām, ja tās izdarījusi organizēta grupa vai ja tās izdarītas attiecībā uz personu, kura nav sasniegusi sešpadsmit gadu vecumu, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem.

2.8 Personas nosūtīšana seksuālai izmantošanai (165¹. pants):

2.8.1 (§1): Par personas nosūtīšanu ar tās piekrišanu seksuālai izmantošanai, tas ir, par jebkādu rīcību, kas šajā nolūkā veicina legālu vai nelegālu personas pārvietošanos, tranzītu vai uzturēšanos vienas valsts vai vairāku valstu teritorijā, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu.

2.8.2 (§2): Par tādām pašām darbībām, ja tās izdarītas iedzīvošanās nolūkā vai ja tās izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz desmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem vai bez tās.

2.8.3 (§3): Par šā panta pirmajā vai otrajā daļā paredzētajām darbībām, ja tās izdarījusi organizēta grupa, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem.

2.9 Pornogrāfiska priekšnesuma demonstrēšanas, intīma rakstura izklaides ierobežošanas un pornogrāfiska rakstura materiāla aprites noteikumu pārkāpšana (166. pants):

2.9.1 (§1): Par pornogrāfiska priekšnesuma demonstrēšanas vai citu intīma rakstura izklaides ierobežošanas noteikumu pārkāpšanu vai par pornogrāfiska rakstura materiāla aprites noteikumu pārkāpšanu, ja tā izdarīta ievērojamā

apmērā vai ja ar to radīts būtisks kaitējums, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu.

2.9.2 (§2): Par tāda pornogrāfiska priekšnesuma apmeklēšanu vai demonstrēšanu vai par tādu pornogrāfiska rakstura materiāla apriti, kurš satur bērnu pornogrāfiju, cilvēka seksuālas darbības ar dzīvnieku, nekrofiliju vai dzimumtieksmes apmierināšanu vardarbīgā veidā, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem.

2.9.3 (§3): Par nepilngadīgā pamudināšanu, iesaistīšanu, piespiešanu piedalīties vai izmantošanu pornogrāfiskā priekšnesumā vai pornogrāfiska rakstura materiāla izgatavošanā soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz sešiem gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem.

2.9.4 (§4): Par sešpadsmit gadu vecumu nerasniegušas personas pamudināšanu, iesaistīšanu, piespiešanu piedalīties vai izmantošanu pornogrāfiskā priekšnesumā vai pornogrāfiska rakstura materiāla izgatavošanā soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz divpadsmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem.

2.9.5 (§5): Par šā panta trešajā vai ceturtajā daļā paredzētajām darbībām, ja tās izdarījusi organizēta grupa vai tās izdarītas, lietojot vardarbību, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem.

3. Latvijas Republikas Krimināllikumā paredz sodus par tiesībsargājošo iestāžu neinformēšanu par atsevišķu noziegumu izdarīšanu:

3.1 (315. pants) Par neziņošanu, ja ir zināms, ka tiek gatavots vai izdarīts smags vai sevišķi smags noziegums, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu (no piecpadsmit dienām līdz trīs mēnešiem), vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu.

3.2 (303. pants) Par atteikšanos dot liecību neatbild personas, pret kuru uzsākts kriminālprocess, aizturētā, aizdomās turētā, apsūdzētā saderinātais, laulātais, vecāki, bērni, brāļi un māsas, vecvecāki un mazbērni, kā arī tā persona, ar kuru noziedzīgu nodarījumu izdarījusī fiziskā persona dzīvo kopā un ar kuru tai ir kopīga (nedalīta) saimniecība. Par atteikšanos dot liecību neatbild personas, pret kuru ir uzsākts kriminālprocess, aizturētā, aizdomās turētā, apsūdzētā saderinātais, laulātais, vecāki, bērni, brāļi un māsas, vecvecāki un mazbērni, kā arī tā persona, ar kuru noziedzīgu nodarījumu izdarījusī fiziskā persona dzīvo kopā un ar kuru tai ir kopīga (nedalīta) saimniecība.

B. TICAMAS APSŪDZĪBAS

CIC, k. 1717. § 1: Vienmēr, kad Ordinārijs saņem daudz maz ticamu ziņu, par noziegumu, viņam personiski vai ar kādas piemērotas personas starpniecību ir rūpīgi jātiek skaidrībā par nodarījumu un tā apstākļiem, kā arī par apsūdzētā vainojamību, ja vien šāda izmeklēšana nešķiet pārmērīgi lieka.

Jāizmeklē ir tādas apsūdzības, kas šķiet ticamas, par kurām rodas iespaids, ka tās ir patiesas. «Nosacījumi, kuri mudina uzsākt izmeklēšanu, ir tādi, ka no saņemtajām ziņām izriet norādes, kas liek domāt, ka pastāv iespēja, ka noziegums tiešām ir izdarīts». (Hosemarija Sančis (*Josemaría Sanchís*), Komentārs par 1717. kanonu *Kanonisko tiesību kodekss, Eksegētiskais komentārs*, EUNSA (*Código de Derecho Canónico, Comentario Exegético*, EUNSA)).

Sākotnējās izmeklēšanas mērķis ir noskaidrot, vai iespaids, ka apsūdzība par noziedzīgajiem nodarījumiem ir patiesa, gūst apstiprinājumu. Taču morālā nepieciešamība sodīt vainīgo apstiprinājumu gūst kriminālajā vai administratīvajā procesā, kas var sekot sākotnējajai izmeklēšanai. Tādēļ, līdz pat sākotnējās izmeklēšanas beigām netiek izlemts vai apsūdzētais ir vainīgs, ja vien viņš pats nav atzinis savu vainu.

C. VAINA

CIC, kanons 1717. § 1: Vienmēr, kad Ordinārijs saņem daudz maz ticamu ziņu, par noziegumu, viņam personiski vai ar kādas piemērotas personas starpniecību ir rūpīgi jātiek skaidrībā par nodarījumu un tā apstākļiem, kā arī par apsūdzētā vainu, ja vien šāda izmeklēšana nešķiet pārmērīgi lieka.

¿Kas tiek saprasts ar terminu “vainu”? ¿Kad tiek atzīts, ka apsūdzētais ir vainīgs viņam inkriminētajos noziedzīgajos nodarījumos?

Vaina ir kādas darbības vai bezdarbības īpašība, kas to dara attiecināmu uz tās veicēju kā tīšu likuma pārkāpēju vai likuma pārkāpēju nolaidības dēļ. Krimināltiesību, arī Kanonisko krimināltiesību, speciālajā terminoloģijā tīšu likuma pārkāpumu sauc par tīšu vainu un likuma pārkāpumu nolaidības dēļ par vainojamu rīcību. Šīs divas vainas formas ir minētas Kanonisko tiesību kodeksā.

CIC, kanons 1321. §1: Persona tiek sodīta, tikai tad, ja tā ārēji redzamajā likuma vai tiesību normas pārkāpumā ir vainojama tīšas vainas vai vainojamas rīcības dēļ.

§ 2 Persona kļūst par likuma vai priekšraksta noteikta soda subjektu, ja tā šo likumu vai priekšrakstu pārkāpa brīvprātīgi; persona, kura šo likumu vai priekšrakstu pārkāpa tādēļ, ka tai trūka nepieciešamās rūpības, netiek sodīta, ja vien likums vai priekšraksts nenosaka citādi.

§ 3 Ārējs likuma pārkāpums padara personu vainīgu, ja vien netiek noskaidrots pretējais.

D. SEKSUĀLĀS VARDARBĪBA NOZIEGUMA NOILGUMS BAZNĪCAS UN VALSTS TIESĪBU SISTĒMĀS

«Jebkurai personai ir iespēja paziņot par noziegumu, ar terminu “paziņot” saprotot plašā nozīmē jebkuru darbību, ar kuras starpniecību kompetentajām iestādēm tiek paziņots par noziegumu. Paziņošana par noziegumu ir jāuztver ne tikai kā iespēja, bet arī kā pienākums, atkarībā no konkrētā gadījuma, morāls vai juridisks pienākums. (...) Taču, paziņojuma iesniegšana nav atzinums par to, ka ir ticis paveikts noziedzīgs nodarījums, - šādu atzinumu Ordinārija uzdevumā var pieņemt vienīgi Tiesībsargs (skat kanoni 1430. un 1721. § 1), bet nekādā gadījumā cietušais, nedz arī uzliek par pienākumu pierādīt apsūdzētā vainu» (Hosemarija Sančis, Komentārs par 1717. kanonu *Kanonisko tiesību kodekss, Ekseģētiskais komentārs, EUNSA*).

Kriminālprocesa mērķis ir uzsākt process, kurā tiek paziņots par sodu vai arī tas tiek uzlikts. Juridiska iespēja uzsākt procesu ar laiku izzūd. Tas ir tas, ko sauc par noilgumu, kas ir definēts likumā. Kriminālprocesā, kurš tiek uzsākts pēc tiesībsarga procesa ierosinājuma cietusī puse var īstenot administratīvā vai kriminālprocesa darbības, lai saņemtu atlīdzību par kaitējumu, ko tā ir cietusi izdarītā nozieguma dēļ (skat. CIC, kanoni 1596. un 1729. § 1).

D.1. 2001. gada 30. aprīļa MOTU PROPRIO SACRAMENTORUM SANCTITATIS TUTELA ar 2010. gada 21. maija grozījumiem

Pants 7. § 1. Saglabājot Ticības Mācības kongregācijas tiesības atsevišķos gadījumos izdarīt atkāpes no šī priekšraksta, noilgums noziedzīgai darbībai, kas pieskaitāma pie Ticības Mācības kongregācijai rezervētajiem noziegumiem, iestājas pēc 20 gadiem.

§ 2. Noilguma aprēķināšanas laiks tiek veikts tā, kā ir noteikts Kanonisko tiesību kodeksa 1362. kanona § 2 un Austrumu Baznīcu Kanonu kodeksa 1152. kanona § 3. Taču, ja ir darīšana ar noziegumu, par kuru ir runa 6. panta § 1 n. 1 ((noziegums pret sesto Dieva bausli, ko ir izdarījis klēra kārtas pārstāvis ar personu, kas ir jaunāka par 18 gadiem)), noilguma iestāšanās laiku sāk aprēķināt no dienas, kad nepilngadīgais ir sasniedzis 18 gadu vecumu.

D.2. LATVIJAS REPUBLIKAS KRIMINĀLLIKUMS

56. pants. Kriminālatbildības noilgums

1. Personu nevar saukt pie kriminālatbildības, ja no dienas, kad tā izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, pagājis šāds laiks:

- 1) divi gadi no kriminālpārkāpuma izdarīšanas dienas;
- 2) pieci gadi no mazāk smaga nozieguma izdarīšanas dienas;
- 3) desmit gadi no smaga nozieguma izdarīšanas dienas;
- 4) piecpadsmit gadi no sevišķi smaga nozieguma izdarīšanas dienas, izņemot noziegumu, par kuru saskaņā ar likumu var piespriest mūža ieslodzījumu;

1.¹ personu nevar saukt pie kriminālatbildības, ja no dienas, kad noziedzīgā nodarījumā, kas vērsts pret nepilngadīgas personas tikumību un dzimumneaizskaramību vai ar ko nodarīti smagi miesas bojājumi, kas saistīti ar dzimumorgānu kropļošanu vai reproduktīvo spēju zaudējumu, vai cilvēku tirdzniecībā, vai piespiešanā veikt abortu, cietusī persona sasniegusi astoņpadsmit gadu vecumu, ir pagājuši divdesmit gadi, izņemot noziegumu, par kuru saskaņā ar likumu var piespriest mūža ieslodzījumu.

2. Noilguma termiņu aprēķina no dienas, kad izdarīts noziedzīgs nodarījums, vai šā panta 1.¹ daļā paredzētajā gadījumā no dienas, kad cietusī persona sasniegusi astoņpadsmit gadu vecumu, līdz apsūdzības izsniegšanai vai oficiālā izdošanas lūguma paziņošanai apsūdzētajam, ja apsūdzētais uzturas citā valstī un izsludināta viņa meklēšana.

3. Noilgums tiek pārtraukts, ja līdz šā panta pirmajā vai 1.¹ daļā norādīto termiņu izbeigšanās brīdim persona, kas izdarījusi noziedzīgo nodarījumu, izdara jaunu noziedzīgu nodarījumu. Šajā gadījumā noilguma laiku, kas paredzēts par smagāko no izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, sāk skaitīt no jaunā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīža.

4. Jautājumu par noilguma piemērošanu personai, kas izdarījusi noziegumu, par kuru var piespriest mūža ieslodzījumu, izlemj tiesa, ja no nozieguma izdarīšanas dienas vai no dienas, kad noziegumā, kas vērsts pret nepilngadīgās personas tikumību un dzimumneaizskaramību, cietusī persona sasniegusi astoņpadsmit gadu vecumu, pagājuši trīsdesmit gadi.

PIELIKUMS II

ZIŅOJUMS PAR IESPĒJAMO SEKSUĀLĀS VARDARBĪBAS NOZIEGUMU, KURĀ TIEK APSŪDZĒTS SVĒTA KRUSTA UN OPUS DEI PRELATŪRAS PIEDERĪGAIS LATVIJĀ

Nav nepieciešams zināt pilnīgi visu prasīto informāciju pirms ziņojuma iesniegšanas

1) Šo ziņojumu iesniedz:

Vārds(i) un uzvārds(i): _____

Adrese. Iela _____ Pilsēta (apdzīvota vieta) _____

Novads _____ Pasta indekss _____ Tālrunis _____

2) Iespējamais seksuālās vardarbības izdarītājs:

Vārds un uzvārds: _____

Adrese. Iela _____ Pilsēta (apdzīvota vieta) _____

Novads _____ Pasta indekss _____ Tālrunis _____

Vecums _____ Dzimums: Vīrietis __ Sieviete __

3) Iespējamais upuris:

Vārds un uzvārds: _____

Adrese. Iela _____ Pilsēta (apdzīvota vieta) _____

Novads _____ Pasta indekss _____ Tālrunis _____

Vecums _____ Dzimums: Vīrietis __ Sieviete __

Vecums, kad, iespējams, cieta no seksuālās vardarbības _____

4) Ja upuris joprojām ir nepilngadīgs – vecāku vai pārstāvju adrese un tālrunis:

Vārds un uzvārds: _____

Adrese. Iela _____ Pilsēta (apdzīvota vieta) _____

Novads _____ Pasta indekss _____ Tālrunis _____

5) Iespējamās seksuālās vardarbības aculiecinieku vārds, adrese un tālrunis (ja nepieciešams, izmantojiet vēl vienu lapu):

Vārds un uzvārds: _____

Adrese. Iela _____ Pilsēta (apdzīvota vieta) _____

Novads _____ Pasta indekss _____ Tālrunis _____

Vārds un uzvārds: _____

Adrese. Iela _____ Pilsēta (apdzīvota vieta) _____

Novads _____ Pasta indekss _____ Tālrunis _____

Vārds un uzvārds: _____

Adrese. Iela _____ Pilsēta (apdzīvota vieta) _____

Novads _____ Pasta indekss _____ Tālrunis _____

6) Personu, kuras informāciju par iespējamo seksuālo vardarbību bija dzirdējušas no citiem, vārds un tālrunis (ja nepieciešams, izmantojiet vēl vienu lapu):

Vārds un uzvārds: _____

Tālrunis _____

Vārds un uzvārds: _____

Tālrunis _____

Vārds un uzvārds: _____

Tālrunis _____

7) Uzrakstiet, lūdzu, uz atsevišķas lapas mašīnrakstā vai salasāmā rokrakstā, ja ir iespējams, tad drukātā veidā, iespējamās seksuālās vardarbības aprakstu, kurā ir iekļauta šāda informācija:

Iespējamā noziedzīgā akta vai aktu daba (grēka pret sesto Dieva bausli tips)

Datums(-i) un laiks(-i), kuros tika paveikti iespējamie noziedzīgie akti

Vieta(s)/adrese(s), kur tas notika

Jebkuru citu informāciju, kur Jūs uzskatāt par svarīgu (piemēram, vai tika izmantota piespēšana ar spēku, draudiem, vai tika izmantota pievilināšana ar dāvanām, ar krāpšanu, vai bija ļaunprātīga autoritātes izmantošana, utt.)

Personas, kura uzrakstīja šo paziņojumu paraksts: _____

Datums _____

Lūdzu parakstiet arī lapu, uz kuras tika uzrakstīts iespējamā nozieguma apraksts un piestipriniet to ar skavām pie šīs lapas.